

ACC. N:R M. 14705:1-7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Erik Nilsson, Glimåkra
Härad: Ö. Göinge Berättare: fru Sigrid Nilsson
Socken: Glimåkra ö Ökened Berättarens yrke: anställd v. äldreomsorg
Uppteckningsår: 1959 Född år 1897 i Glimåkra

Kyrkkryddor. s. 1-7.

LuF 88

Kyrkkryddor.

Örriätterstern hade sina barnaårs kyrk-
besök i den närmare belägna Århemss
kyrka och härifrån är uppgifterna men ge-
nom komplettering har det visat sig vara
just så även vid Glimåkra K:a. Hon flyttade
till Kyrkleym år 1912.

Sedan med "urtakost" till kyrkan
betecknar hon avslutad omkring 1910
vid dessa båda kyrkor som vanlig sed
Redan tidigare har den enklertid
avtagit som genomgående allmän
sed. Bråkades endast av vuxna
kvinnor, som gick i svart skald.
Ända in i senare år har den dock
förekommit av enstaka gamla
l. ex. Jakoba-Willan i Knapstorp
86 år, som ännu lever men inte

into

varit i kyrkan på 10 år förälders skull
och dåliga ben. Hon är boende ute
i skogen, där ingen väg finns farbar
med bil. "Men de gör ingenting, brukar
hon säga, för jag vet hur de går te."

Växterna som användes till "urtakosten"
var ålerodd ("ambrodd") *Artemisia abro-*
tanum, lavendel, *lavandula spica*,
Salvia (okänd art), balsamblad, *Tana-*
ectum balsamita, samt något, som
kallades 'gulbaskagg'. De latinska
namnen tillfogade av upptäckaren
kvisten var bara 1½ dm. lång och bars syn-
lig rot brösket.

Man hade en oodvänd vit näs-
duk i handen, psalmboken över näsduken
och kvisten över psalmboken.

I kvisten sattes ibland en evrtaka

3) L. U. F. 88.

erstatna

ACC. N:R M. 14705:3.

blomman: luktärt, buskros eller viol, som
frå tillfället blommar.

Mannen hade aldrig sådant.

Man hade kvisten "frå att lukt på"
Man skulle lukta på den och lägga
den på "bänkhyllan". Ovarnämnda
da "Jakopa-Villan" hade en
sådan "luktarkost" när sej när
hon gick bort på kaffegille, och
den skvätte hon när jämt så den
va nästan uppsluden te slut.

En 89 årig kvinna i Noraby
söken, ännu levande, som jag
tillfrågat om orsaken: svarade
"Do hade 'kosten' te o stryga sej
om näsan och la den sin fram-
frå se." Hon påstod att sedan
redan i hennes tidiga barndom

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4)

L.U.F. 88

Barndom

ACC. N:R M. 14705:4

alltså i slutet av 1870-Talet. Hon hade i sexårsåldern frågat sin mor varför hon inte hade så och fått till svar: "Ach, de ä leara gamla qvinnor. Hon hade då fått den uppfattningen de va en sed som passade torpar-folks och inte självrägnande bönder. Hennes mor var gift med en stor-bonde och hon brukade i kyrkan i stället en luktdosa, som hon fått i fästegåva av måns Yppsson på Skjpparslöfs boställe år 1868. Denna luktdosa, som bars i en fin metallänk om halsen förvarades i barnen. Den finns än bevarad och ser ut som återgives på nästa blad. Den var av en silverliknande metall, betraktades som silver men

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5)

L. U. F. 88.

ACC. N:R M. 14705:5

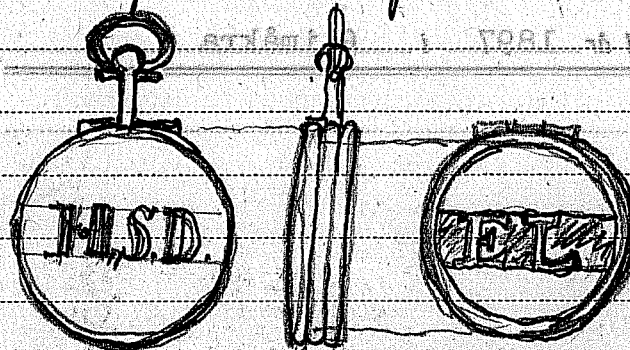
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mon

bär ingen stämpel.

Storlek: knappa 3 cm

i diameter.

Försett med två lock
det övre helt, med
inprävarade initi-
aler H. S. D. = Hanna
Svens - dotter - fäst-

möns namn. Det inre locket genom-
brutet, genombrutet i ett fält på
mitten med initialerna E. S. D.,
som inte kunde förklaras.

I nedersta rummet fanns en nu
införskad "svamp", som dottern
nu 89 åriga Elma Hansson Hammar
Nosaby socken, Villands härad, om-
talade, att hennes mor vid kyrk-
besök fyllde med luktvatten ur en
flaska. Modern använde denna

6)

L. U. F. 88

ACC. N:R M. 14705:6.

öarna

luktdosa även vid andra tillfällen
är kyrkbesök.

upptecknaren menar, att orsaken till
seden även kan motiveras genom
den sysselsättningsoro som de vid
strängt och oupphörligt handarbete
vanda kvinnorna kände vid det
glädsliga stillasittandet under
guds tjänsten.

Seden förekom bara vid högmässan
stora blomsterkvaster. förekom
inte "bara liden vippa".

Seden var lika för rika och
fattiga.

På frågan om karameller eller
frukt medfördes till kyrkan besvarades
av kvinnan i Nosaby med ett indignerat

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

7) L. U. F. 88.

ACC. N:R M. 14705:7.

Indignerat.

"Nä, minsann!" Hon menade att detta skulle vara opassande i ett heligt rum.

Men berättelsen i Glimåkra menade, att sedan med sötsaker var lika vanlig som ättokvisten. Man hade med sig små askar fyllda med kumminfrö i krossocker. De små askarna var inköpta på marknaden.

Luktboxar var alldeles okända i Glimåkra.

En uttryck från Glimåkra. Den gamla kvinnan till sin yngre son som reser i Trädgårdsläppan: "Du får inte riva upp kumminbusken för den ska va so tjocke-berö."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND